

INTERNATIONAL YEAR
OF FORESTS • 2011

ป่าไม้ เพื่อ น้ำ และ พื้นที่ชุ่มน้ำ

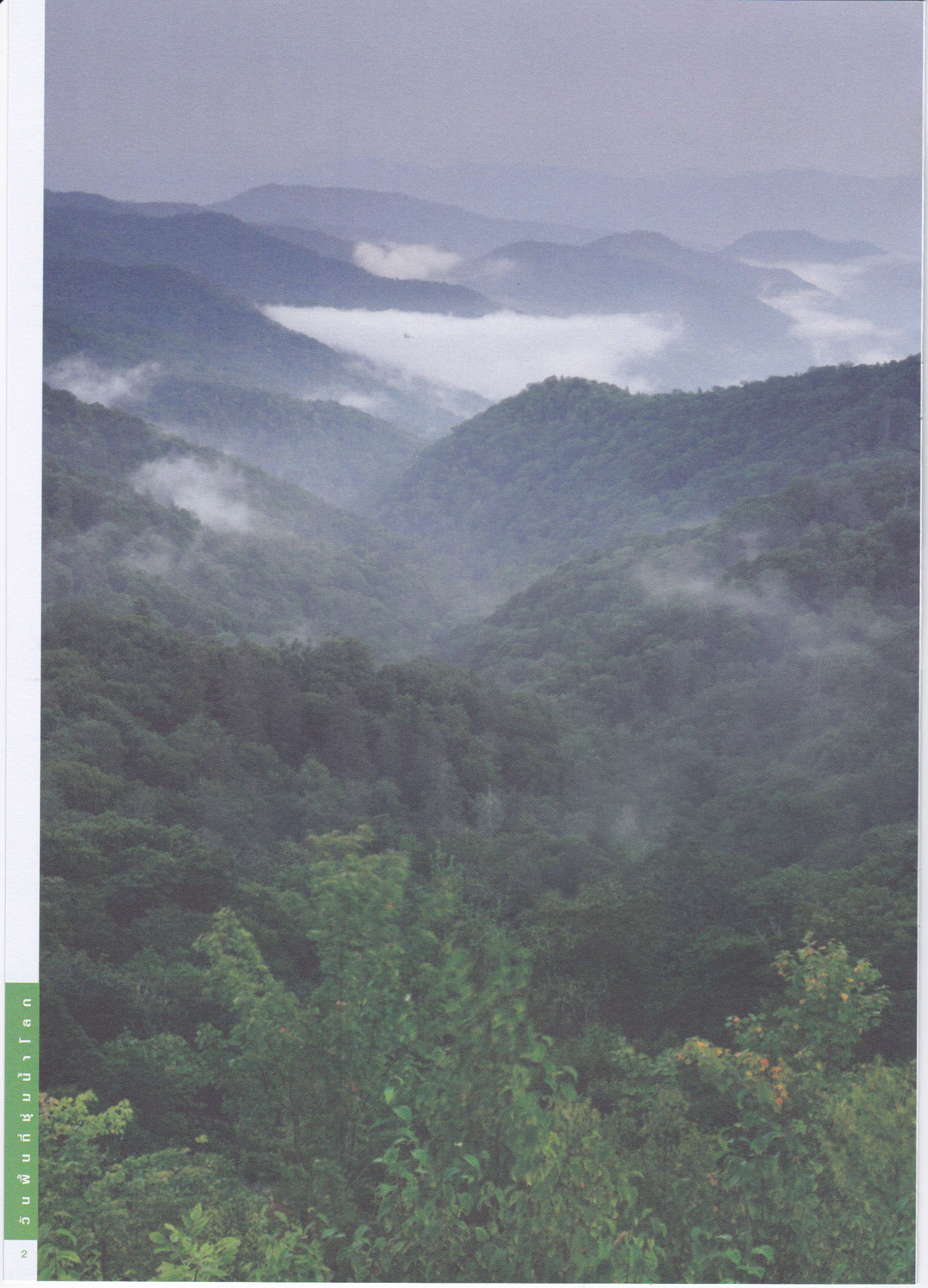
2 กุมภาพันธ์ วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก
อนุสัญญาแรมซาร์ ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

สารบัญ

ป่าชุ่มน้ำ	5
มองป่าไม้ ในภาพกว้าง	9
ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำและน้ำ พลังแห่งความสัมพันธ์	12
บทสรุปเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ และป่าไม้	14
40 ปี ของการก่อตั้งอนุสัญญา ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ	15

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก 2554

พื้นที่ชุ่มน้ำ และ ป่าไม้

“ ไม่มีอะไรสวยงามไปกว่า
แนวแมกไม้ก่อนพระอาทิตย์ขึ้น ”

จอร์จ วอชิงตัน คาร์เวอร์

กลุ่มเป้าหมายของเอกสารประชาสัมพันธ์วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกฉบับนี้ คือ ผู้ดำเนินงานหลักของพื้นที่ชุ่มน้ำทั่วโลก ในปีนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับ "ภาพรวม" ของป่าไม้ และพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อช่วยพัฒนาการสื่อสารทั้งในระดับชาติและระดับชุมชนเกี่ยวกับหัวข้อของการจัดงานในปีนี้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการสร้างความเข้าใจและจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

หัวข้อของวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกในปีนี้เป็น คือ พื้นที่ชุ่มน้ำ และ ป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับที่องค์การสหประชาชาติ กำหนดให้ปี พ.ศ. 2554 เป็นปีสากลแห่งป่าไม้เช่นกัน จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ จะได้น้อมนำถึงความสำคัญของป่าไม้ ที่มีลักษณะเฉพาะ - พื้นที่ป่าที่มีความ

ชุ่มชื้นเสมอหรือตลอดเวลา เช่น ป่าชายเลน ป่าที่มีน้ำท่วม ป่าบึงน้ำจืด เป็นต้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะมองเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีต่อประชาชน ไม่ว่าจะอาศัยอยู่ใกล้พื้นที่ชุ่มน้ำหรือไม่ก็ตาม เพราะต่างได้รับประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ ในขณะที่เดียวกันก็นับว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะเน้นย้ำถึงปัจจัยคุกคามที่พื้นที่ชุ่มน้ำกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

ป่าชุ่มน้ำ (Forested Wetlands)

เรานิยามความหมายของป่าชุ่มน้ำว่าอย่างไร เพราะป่าบางแห่งเป็นพื้นที่แห้ง แต่บางแห่งเป็นพื้นที่ชื้นหรือมีน้ำขังอยู่ตลอดเวลา อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้อธิบายเกี่ยวกับการจำแนกระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการเสนอเป็น แรมซาร์ไซต์ (Ramsar sites) หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ซึ่งในกรณีนี้สามารถแบ่งป่าชุ่มน้ำได้สามประเภท คือ

Ramsar Sites คือ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ซึ่งตามพันธกรณีของอนุสัญญานี้ ประเทศภาคีสมาชิกจะต้องเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ อย่างน้อยหนึ่งแห่งบรรจุไว้ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

ป่าชุ่มน้ำในเขตน้ำขึ้น-น้ำลง

ประกอบด้วย ป่าชายเลน ป่าจาก และป่าบึงน้ำจืดที่ได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้น น้ำลง

แหล่งน้ำจืดที่ปกคลุมด้วยไม้ยืนต้น

ประกอบด้วย ป่าบึงน้ำจืด ป่าบึงป่าทาม และหนองน้ำที่มีไม้ยืนต้นอยู่มาก (wooded swamps)

ป่าพรุ

ประกอบด้วย ป่าบึงน้ำจืด, พรุ

เป็นการยากที่จะประเมินว่า ป่าชุ่มน้ำทั่วโลกมีจำนวนเท่าใด เราทราบแต่เพียงว่าพื้นที่ป่าชุ่มน้ำที่เป็นแรมซาร์ไซต์มี 825 แห่ง จาก 1,891 แห่ง (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2553) โดยมีพื้นที่ครอบคลุมมากกว่า 493.75 ล้านไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 53 ของพื้นที่แรมซาร์ไซต์ ทั่วโลก

ป่าทั้งสามชนิด อาจเรียกรวมกันว่า ป่าบึงหรือป่าน้ำท่วม (swamp forest) หมายถึงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีไม้ยืนต้นขึ้น (woody vegetation) โดยต้นไม้ที่ขึ้นในป่าบึงหรือป่าน้ำท่วม จะมีความสูงประมาณ 1-2 เมตร บางครั้งสูงถึง 50 เมตร ป่าบึงในแผ่นดินจะทำหน้าที่ปกป้องพื้นที่รับน้ำ (catchment) ในขณะที่ป่าน้ำท่วมที่อยู่ตามชายฝั่ง

ทะเลจะทำหน้าที่ปกป้องชายฝั่งทะเลจากพายุและระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้น ป่าบึงเหล่านี้เป็นแหล่งของปลาและแหล่งอาหารทั้งจากพืชและสัตว์ ที่มนุษย์สามารถนำมาบริโภค นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายของถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์และพืชชนิดต่างๆ ซึ่งมีนัยสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพของโลก รวมถึงถึงความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

พื้นที่ชุ่มน้ำ คือ อะไร

บริเวณที่มีน้ำท่วมขังอยู่ชั่วคราวหรือถาวร เช่น ทะเลสาบ หนองน้ำ ที่ลุ่มชื้นแฉะ ที่ลุ่มน้ำขัง พรุ ป่าชายเลน นาเกลือ หาดกราย แนวปะการัง และอื่นๆ

ยิ่งไปกว่านั้น มูลค่าทางเศรษฐกิจที่ได้จากบริการของป่าบึงหรือป่าน้ำท่วม ยังรวมถึงระบบน้ำและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์อื่นๆป่าชุ่มน้ำ แสดงบทบาทที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง คือ เป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนที่สำคัญ การทำลายป่าชุ่มน้ำจึงถือเป็นการปลดปล่อยคาร์บอนสู่ชั้นบรรยากาศและสูญเสียโอกาสในการกักเก็บคาร์บอนเหล่านั้นไว้ (carbon sequestration) สำหรับอนาคต **ภาพ 1** แสดงให้เห็นถึงการสูญเสียความสามารถในการกักเก็บคาร์บอนเมื่อป่าชุ่มน้ำหรือพื้นที่ชุ่มน้ำอื่นๆ ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องและนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของบทบาทหน้าที่ตามธรรมชาติ

อะไรที่กำลังคุกคามป่าชุ่มน้ำเหล่านี้ ความต้องการที่ดินเพื่อการพัฒนาชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมหรือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การขุดเจาะน้ำมัน การใช้จากแหล่งต้นน้ำมากจนเกินไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยังนับเป็นภัยคุกคามต่อพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

ป่าพรุ (Forested peatlands)

พรุ (ไม่ว่าจะเป็นป่าหรือไม้) เป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนที่สำคัญแห่งหนึ่งและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างในโลก มีการประเมินว่าพื้นที่พรุมีอย่างน้อยประมาณ 2,500 ล้านไร่ใน 173 ประเทศ¹ แม้ว่าพื้นที่พรุส่วนใหญ่จะอยู่ทางตอนเหนือของยุโรป รัสเซียและแคนาดา แต่พื้นที่พรุที่มีนัยสำคัญก็พบมากในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งขณะนี้มีปัญหาทำให้แรงกดดันสูงจากการระบายน้ำออกและเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการปลูกพืชมากขึ้น เมื่อไม่นานมานี้ มีการประเมินว่า ป่าพรุในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 81.25 ล้านไร่จากพื้นที่ทั้งหมด 168.75 ล้านไร่ ถูกตัดทำลายเพื่อการปลูกต้นปาล์มและการปลูกต้นไม้เพื่อทำเยื่อกระดาษ (pulpwood plantation) การปลูกข้าวและโครงการอพยพลี้ภัยข้ามพรมแดน (transmigration projects) ซึ่งมีปริมาณมากขึ้นในช่วงเวลาสามสิบปีที่ผ่านมา²

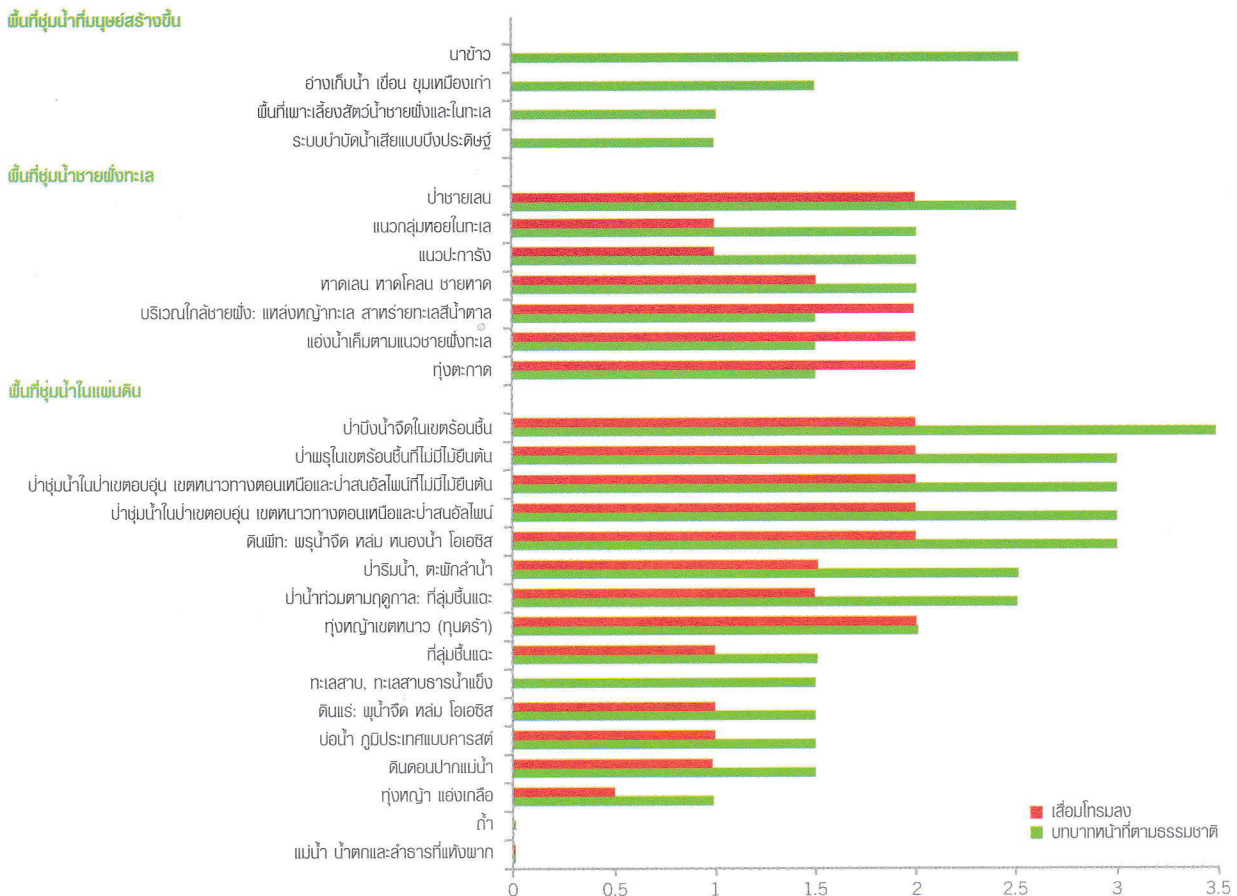
พื้นที่ 1.09 ล้านไร่ ของบาร์บาคแรมซาร์ไซต์ (Barbak Ramsar sites) เป็นพื้นที่ป่าพรุ

ที่ใหญ่ที่สุดในเกาะสุมาตรา และเป็นตัวอย่างที่ดีในภูมิภาค เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์ของบริเวณนี้ (flagship species) คือ เสือสุมาตรา (Sumatran tiger) และสมเสร็จจมาเลย์ (Malay tapir) พรุบาร์บาคมีบทบาทสำคัญต่อการกักเก็บคาร์บอนและควบคุมการไหลของน้ำ แม้ว่าพื้นที่แห่งนี้จะอยู่ในพื้นที่คุ้มครอง แต่ปัญหาไฟป่าและการลักลอบตัดไม้ยังเกิดขึ้นตลอดเวลา แต่สถานการณ์ก็ดีขึ้นเนื่องจากการควบคุมดูแลที่ดีขององค์การพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ (Wetland International) ในการสร้างสมดุลที่ยั่งยืนระหว่างกิจกรรมของประชาชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่และความเปราะบางของระบบนิเวศป่าพรุ

ในทางตรงกันข้ามกับพื้นที่ที่กำลังถูกคุกคาม แต่ก็ยังเป็นตัวอย่างที่ดีของพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างพรมแดนที่ชื่อว่า นอร์ท-ลิโวเนียน (North-Livonian) ตั้งอยู่ทางยุโรปตอนเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 109,843.75 ไร่

ซึ่งเป็นทั้งพื้นที่ป่าพรุและมีไร่ป่าพรุ โดยเป็นแรมซาร์ไซต์สามแห่งต่อเนื่องกัน สองแห่งอยู่ในประเทศ เอสโทเนีย (Estonia) และอีกหนึ่งแห่งในประเทศลัตเวีย (Latvia) ทั้งสองประเทศสามารถจัดการและคุ้มครองนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาไปพร้อมๆ กัน ด้วยลักษณะของพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยไม่หนาแน่น หากินด้วยการเก็บผลไม้ป่า ล่าสัตว์และทำการประมง จึงมีผลกระทบต่อระบบนิเวศเพียงเล็กน้อย รวมทั้งคนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ห่างจากพื้นที่พอสมควร ซึ่งได้รับประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ ก็มีบทบาทในการจัดการคุณภาพน้ำในพื้นที่และในแหล่งกักเก็บน้ำ ประโยชน์ที่ได้รับตามมาคือ ความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์และพืชที่เกิดจากความยั่งยืนของป่าพรุ รวมทั้งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ เช่น หมาป่า หมีสีน้ำตาล กวางและนกหลายชนิดพันธุ์ รวมทั้งชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ (endanger)

ภาพ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถในการกักเก็บคาร์บอนของป่าแต่ละประเภท

From Achieving Carbon Offsets through Mangroves and Other Wetlands available here: www.ramsar.org/pdf/DFN_report_Final.pdf

แหล่งน้ำจืด ที่ปกคลุมด้วย ไม้ยืนต้น

พื้นที่ชุ่มน้ำเหล่านี้เป็นป่าไม้ที่ถูกน้ำท่วม ซึ่งเป็นได้ทั้งป่าที่มีน้ำท่วมแบบถาวรหรือตามฤดูกาลและเกิดขึ้นได้ทั่วโลก มีทั้งในเขตร้อนชื้น เขตอบอุ่นและป่าสนเขตหนาว แม่น้ำโอริโนโค (Orinoco) ซึ่งมีความยาวประมาณ 2,600 กิโลเมตรไหลผ่าน ประเทศบราซิล โคลัมเบียและเวเนซุเอล่า เมื่อน้ำในแม่น้ำเข้าท่วมริมฝั่งแม่น้ำในช่วงเวลาหนึ่งของปี จึงก่อให้เกิดเป็นพื้นที่ถูกน้ำท่วมซึ่งตามฤดูกาลขนาดใหญ่ และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เรียกว่า "วาเซีย (Varzea)" พบชนิดพันธุ์ปลามากกว่า 1,000 ชนิด มีความหลากหลายของกลุ่มสัตว์และพืชที่มีความสำคัญ รวมทั้งชนิดพันธุ์ที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ เช่น จระเข้แห่งแม่น้ำโอริโนโค (Orinoco crocodile) และนากยักษ์ (giant otter) ดินมีความอุดมสมบูรณ์เป็นที่ต้องการของเกษตรกรและปศุสัตว์ แต่สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นคือ การคุกคามจากการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ โครงการผันน้ำและการชะล้างของตะกอนดินที่เป็นผลมาจากการตัดไม้ทำลายป่าและกิจกรรมการทำเหมืองแร่

อีกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ พื้นที่สงวนเพื่อการพัฒนายั่งยืน "มามิราอู (Mamirauá)" ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 7 ล้านไร่ และเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ของประเทศบราซิลในเขตป่าอะเมซอนการบริหารจัดการในพื้นที่มีจุดมุ่งหมายคือ ชุมชนท้องถิ่นยั่งยืนและมีเทคนิควิธีการจัดการแบบดั้งเดิม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความหลากหลายของชนิดพันธุ์

ตัวอย่างในทางตรงข้ามของพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ที่หลากหลายโดยมนุษย์ คือ เขตอพยพพันธุ์สัตว์ป่าแห่งชาติโอเคฟีโนกี (Okefenokee National Wildlife Refuge) ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1.02 ล้านไร่ และเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของประเทศและเป็นป่าสนไซเปรสที่มีน้ำท่วมถาวรตลอดปี พื้นที่แห่งนี้รองรับนักท่องเที่ยวประมาณ 400,000 คนต่อปี เพื่อเข้ามาเป็นเจ้าตั้งแคมป์ พายเรือแคนูและกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอื่นๆ

พื้นที่ 2.5 ล้านไร่ของอินากา แกรนด์ เดอ ซานตา มาร์ตา ในประเทศโคลัมเบีย เป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ที่มีความสำคัญและเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดบนชายฝั่งแคริบเบียนของประเทศโคลัมเบีย และเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อชุมชนประมงท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ

© Maria Rivera
http://www.coastalwiki.org/coastalwiki/Cienaga_Grande_de_Santa_Marta

ป่าชายเลน

ป่าชายเลนพบใน 123 ประเทศในเขตร้อนชื้นและกึ่งร้อนชื้น³ ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินไว้ว่าพื้นที่ป่าชายเลนของโลกลดลงประมาณร้อยละ 20 ในระหว่างปี พ.ศ. 2523-2548⁴ โดยมีสาเหตุจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลา กุ้ง ปู และอื่นๆ) การเกษตรกรรม การใช้ที่ดินของชุมชนเมือง ภัยคุกคามเหล่านี้เกิดขึ้นกับป่าชายเลนอย่างน้อย 200 แห่ง ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซต์ เพื่อให้เห็นภาพของการสูญเสียพื้นที่เหล่านี้ มีการประเมินว่าความเสียหายของพื้นที่ป่าชายเลนคิดเป็นมูลค่าประมาณ 2,000-9,000 เหรียญสหรัฐหรือประมาณ 60,000-270,000 บาทต่อเฮกแตร์ในแต่ละปี⁵ ซึ่งจะมีมูลค่าความเสียหายมากกว่าการใช้พื้นที่เพาะเลี้ยงหรือพื้นที่เพื่อการเกษตร การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อป่าชายเลน เพราะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้พายุพัดเข้าหาชายฝั่งเพิ่มมากขึ้นและรุนแรงขึ้น จึงเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าป่าชายเลนจะช่วยป้องกันพื้นที่ชายฝั่ง โดยไม่นับรวมถึงผลผลิตจากป่าชายเลนซึ่งก่อให้เกิดความยั่งยืนแก่ชุมชนนับล้าน เช่น ประเทศเวียดนามลงทุนประมาณ 1 ล้านเหรียญสหรัฐในการปลูกป่าชายเลนในพื้นที่ 75,000 ไร่ ซึ่งทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า 7 ล้านเหรียญสหรัฐในการบำรุงรักษาแนวกัน

คลื่นป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและดูแลความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ในขณะที่ป่าชายเลนยังคงต้องต่อสู้กับโครงการพัฒนาชายฝั่งและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีชาวดีเกิดขึ้นบ้าง คือ การสูญเสียพื้นที่ป่าชายเลนลดลงอย่างมีนัยสำคัญในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมายกเว้นในภูมิภาคเอเซีย นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังสามารถฟื้นคืนมาได้ประมาณ 2.5 ล้านไร่³ ซึ่งถือเป็นชัยชนะของมนุษยชาติ พืชและสัตว์

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ 5 ของประเทศแคเมอรูน ที่ชื่อว่า "ริโอเดอเรีย-แม่น้ำแห่งราชา (Rio Del Rey)" มีพื้นที่ประมาณ 1.03 ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ป่าชายเลนครึ่งหนึ่งของประเทศ และมีพื้นที่ต่อเนื่องเป็นป่าชายเลนขนาดใหญ่ไปจนถึงชายแดนประเทศไนจีเรีย พื้นที่แห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นบ้านของชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม เช่น กบโกไลแอท (Goliath frog) ซึ่งมีขนาดใหญ่ มีน้ำหนักถึงสามกิโลกรัม เท่านั้น หากแต่ยังมีบทบาททั้งในการเป็นแหล่งวางไข่ของปลา ป้องกันชายฝั่ง แหล่งอาหารจากปลา ไม้ และผลิตภัณฑ์จากป่าอื่นๆ ที่สนับสนุนเศรษฐกิจของชุมชนสนับสนุนวิถีการของน้ำและมีคุณค่ามหาศาลต่อระบบนิเวศของประเทศ

ป่าไม้ มองในภาพรวม

หัวข้อในปีนี้ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำคือ "ป่าชุ่มน้ำ" แต่ความสำคัญอยู่ที่การมองป่าไม้ในภาพรวม และเหตุผลว่า เหตุใดจึงเลือก ป่าไม้ มาเป็นหัวข้อในปีนี้

ประการแรก เริ่มต้นจากข้อมูลของเวทีการหารือว่าด้วยป่าไม้แห่งสหประชาชาติ (United Nations Forum on Forest) รายงานว่า ทุกๆ วันเราต้องสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ทั่วโลกประมาณ 350 ตารางกิโลเมตร โดยมีสาเหตุหลักมาจากการใช้พื้นที่ป่าไม้เพื่อการเกษตร การตัดไม้อย่างไม่ยั่งยืน ขาดการจัดการที่ดินที่ดี และการขยายตัวของ การตั้งถิ่นฐานของชุมชน

สิ่งนี้จะเป็นจริงหรือ ถ้ากล่าวว่ายังมีอาหารจากการทำการเกษตร มีป่าไม้เหลือพอเป็นแหล่งผลิตไม้เพื่อการก่อสร้างและผลิตกระดาษ และยังมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องมีพื้นที่ป่าที่กว้างใหญ่ไพศาล จริงหรือไม่?

ป่าไม้ กับ คน

โลกของเรามีพื้นที่ป่าไม้เพียง 25,000 ล้านไร่ หรือร้อยละ 31 ของแผ่นดินทั้งหมดและ 3.75 ไร่ต่อคน^๑ ซึ่งดูเหมือนจะมีพื้นที่มาก แต่ในความเป็นจริงแล้ว มากกว่าครึ่งของพื้นที่ป่าไม้เหล่านี้อยู่ในพื้นที่ห้าประเทศ คือ บราซิล แคนาดา จีน รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา อัตราการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของโลกกำลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 10 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2553⁴ เราสูญเสียพื้นที่ป่าไปแล้ว 130,000 ตารางกิโลเมตรต่อปี (เท่ากับขนาดของประเทศกรีซ หรือขนาดพื้นที่สองเท่าของประเทศศรีลังกา) แม้จะ

มีการปรับปรุง ทำให้การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ลดลงจากเดิม เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2533 ซึ่งเดิมลดลง 160,000 ตารางกิโลเมตร ต่อปีแล้วก็ตาม แต่พื้นที่ป่าไม้ก็ยังคงลดลงต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญ ในช่วงเวลาเดียวกันก็มีการเพิ่มพื้นที่ป่าโดยการปลูกไม้ขนาดใหญ่ เพื่อช่วยป้องกันการสูงขึ้นของระดับน้ำ การปลูกป่าทดแทนและการขยายพื้นที่ป่าธรรมชาติในบางประเทศ ซึ่งมีส่วนช่วยทำให้ตัวเลขการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของโลกลดลง ป่าที่ปลูกหรือจำนวนต้นไม้ที่เกิดขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7 ของพื้นที่ป่าทั้งหมด หรือประมาณ 1,650 ล้านไร่เท่านั้น

ป่าแห้ง-ป่าชุ่มน้ำ

ป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่บนบก แต่ก็มีบางส่วนเป็นป่าชุ่มน้ำ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็ป่าชุ่มน้ำหรือป่าที่แห้ง ป่าไม้ก็ยังมีบทบาทสำคัญต่อประชาชน

ทำไมเราจึงทำให้ป่าไม้ลดลง

หลายเหตุผลที่อธิบายได้ เช่น เพื่อเพิ่มพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของประชากรโลก ความต้องการใช้ไม้ที่เพิ่มขึ้น การขยายพื้นที่ชุมชนเมือง นอกจากนี้ การจัดการป่าไม้ที่ไม่เหมาะสม ยังส่งผลต่อบทบาทหน้าที่ของป่าไม้ ดังนั้นเราจึงไม่เพียงแต่จะหลีกเลี่ยงการตัดไม้ทำลายป่าเท่านั้น แต่เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหลีกเลี่ยงการทำให้ป่าเสื่อมโทรมอีกด้วย

ทำไมถึงเกิดขึ้น?

นี่คือสิ่งที่ป่าไม้เอื้อประโยชน์ต่อเรา โดยร้อยละ 30 ของป่าไม้ในโลกถูกใช้ไปทั้งในรูปแบบผลิตภัณฑ์เนื้อไม้และมีใช้เนื้อไม้ ซึ่งรวมถึงไม้เพื่อการก่อสร้างและเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง นอกจากนี้ ยังมีผลิตภัณฑ์ที่มีใช้เนื้อไม้ เช่น อาหาร ยารักษาโรค และน้ำสะอาด เป็นต้น

ในปัจจุบัน พื้นที่ป่าไม้ทั่วโลก ประมาณร้อยละ 12 ได้รับการขึ้นทะเบียนให้มียุทธศาสตร์การคุ้มครองเพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตสงวนและพื้นที่ตามกฎหมายอื่นๆ ในส่วนของพื้นที่คุ้มครองครอบคลุมพื้นที่มากกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ป่าทั้งหมดในประเทศและภูมิภาค⁶

รวมทั้งป่าไม้สามารถให้ผลผลิตของน้ำผึ้งและผลไม้ ตลอดจนสัตว์หลายชนิดที่กินได้ และพืชที่ไม่ได้ใช้เป็นไม้ ปลูกหรืออาหารจากแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นในป่าที่ถูกรบกวน

เมื่อป่าไม้ให้ประโยชน์อย่างมหาศาลต่อมนุษย์ เช่น ลุ่มน้ำและการควบคุมน้ำท่วม การป้องกันจากพายุและดินถล่ม กรองมลพิษทางอากาศ ป้องกันหิมะจากภูเขา ป้องกันพายุในพื้นที่ชายฝั่งทะเล เป็นพื้นที่นันทนาการ ป่าไม้เป็นเสมือนแหล่งรวมความหลากหลายของ

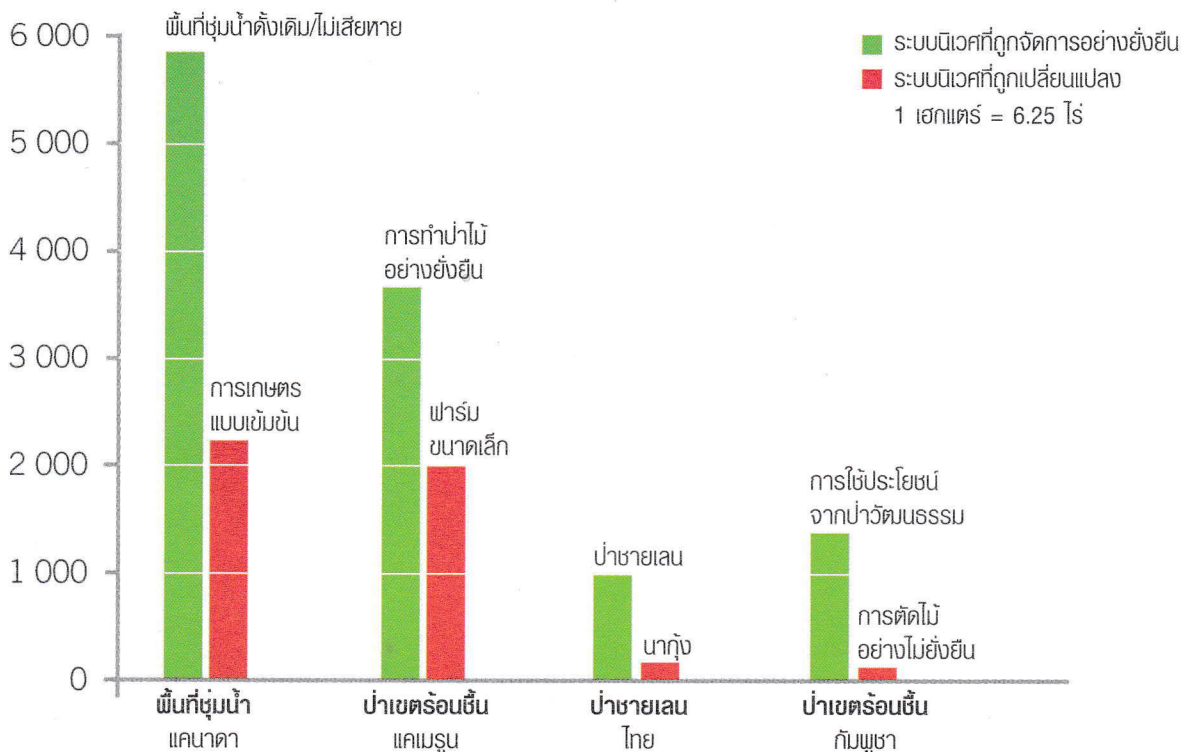
ชนิดพันธุ์ต่างๆ โดยมีการประมาณการว่าร้อยละ 80 ของความหลากหลายของชนิดพันธุ์บนบกอยู่ในระบบนิเวศป่าไม้ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญต่อการปรับตัวและการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากข้อมูลทาง

วิชาการพบว่า ป่าในเขตร้อนชื้นและกึ่งร้อนชื้นเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนที่สำคัญในระดับต้นๆ รองลงมาคือ ป่าสนเขตหนาว (boreal forest) และป่าในเขตอบอุ่น พื้นที่ป่าเหล่านี้สามารถกักเก็บคาร์บอนบนบกได้ประมาณร้อยละ 60⁷

มีการประเมินว่าป่าไม้เอื้อประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างน้อย 1.6 พันล้านคน โดยมากกว่า 2 ล้านคนใช้ประโยชน์จากเชื้อเพลิงชีวภาพ โดยเฉพาะไม้ฟืน เพื่อประกอบอาหารและเป็นเชื้อเพลิงให้ความอบอุ่นในบ้านเรือน

ป่าไม้ ไม่เพียงจะเอื้อประโยชน์ต่อคนแต่ป่าธรรมชาติยังทำหน้าที่เอื้อประโยชน์โดยอ้อมในการให้บริการทางระบบนิเวศ (ecosystem services) ดังนั้นการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้โดยการเปลี่ยนแปลงเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ทำการเกษตรหรือที่อยู่อาศัยในชุมชนหรือแม้แต่ความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยไม่ถูกวิธี จึงทำให้การสูญเสียหน้าที่ในการให้บริการทางนิเวศเกิดขึ้นเร็วขึ้น **ภาพ 2** แสดงตัวอย่างมูลค่าทางการเงินที่สูญเสียไปจากการสูญเสียป่าไม้ตามธรรมชาติในสามประเภท คือ พื้นที่ชุ่มน้ำ ป่าเขตร้อนชื้น และป่าชายเลน

ภาพ 2 มูลค่าสุทธิในหน่วยดอลลาร์ต่อเฮกแตร์

แหล่งที่มา : Millennium Ecosystem Assessment

ป่าริมน้ำ (Riparian Forests)

ป่าริมน้ำ เป็นป่าที่พบตามแนวตลิ่งหรือรอบๆ แม่น้ำ ลำธาร หรือทะเลสาบ พื้นที่ป่าเหล่านี้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการปกป้องรักษาแหล่งน้ำ คือ

- สร้างความมั่นคงให้กับตลิ่ง โดยช่วยลดการพังทลายของตลิ่ง
- ดักตะกอนก่อนไหลลงสู่แหล่งน้ำ
- ลดความเร็วของน้ำหลังเกิดพายุ
- ลดการปนเปื้อนจากปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง
- เพิ่มจำนวนแมลงในแหล่งน้ำ ทำให้น้ำมีคุณภาพดีขึ้น
- ให้อาหาร ช่วยลดอุณหภูมิ
- เป็นแหล่งอาหารจำพวกใบและซากพืชซึ่งอยู่ในห่วงโซ่อาหารของสัตว์น้ำ

ป่าริมน้ำ มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการปกป้องรักษาแหล่งน้ำ
© Tobias Salathé

ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำ พลังแห่งความสัมพันธ์

ทุกวันนี้ผู้นำของโลกต่างให้ความสำคัญกับเรื่องน้ำเป็นหลัก การที่ประชากรโลกเพิ่มขึ้น มีวิถีชีวิตที่ทำให้มีความต้องการน้ำสูงขึ้น และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความชัดเจนมากขึ้น ทำให้น้ำสะอาดหายากยิ่งขึ้น จึงเป็นที่มาของความจำเป็นหรือประเด็นเร่งด่วนในระดับโลกที่ต้องนำมาพิจารณา

แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำ ป่าที่คงมีสภาพสมบูรณ์จะช่วยกักเก็บและปกป้องพื้นที่ชุ่มน้ำ ข้อมูลทางสถิติรายงานว่า แหล่งน้ำจืด อยู่ในสถานะน่าเป็นห่วงและข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งน้ำส่งผลกระทบต่อคนอย่างน้อย 1-2 พันล้านคน และสถานการณ์จะเกิดขึ้นต่อไปถ้ายังไม่มีการจัดการที่ดีพอ

ผลการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างบริษัท 1,000 แห่ง แสดงให้เห็นว่าร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการกระทบของน้ำในช่วงสั้นๆ จะส่งผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวงต่อธุรกิจของพวกเขา⁹

สิ่งที่ควรทราบเกี่ยวกับป่าไม้ และ น้ำ

ป่าไม้ใช้น้ำและใช้ในปริมาณมากกว่าพืชที่มีช่วงอายุสั้น เช่น พืชหญ้า เนื่องจากมีอัตราการระเหยสูง แต่ดินในป่าไม้สามารถดูดซับและปลดปล่อยน้ำได้ง่าย จึงทำให้เกิดน้ำผิวดิน และป่าใช้น้ำเหล่านี้ในการสร้างผลิตภัณฑ์จากป่ามากมาย ป่ายังช่วยลดการชะล้างพังทลายของดิน และคุณภาพของน้ำที่ถูกเก็บไว้ก็มีคุณภาพดีที่สุดใน การบริหารจัดการป่าและพื้นที่รับน้ำ จะเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการลดปริมาณตะกอนที่ไหลลงมายังพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ท้ายน้ำ สิ่งสำคัญที่ต้องกล่าวถึง โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่หลากหลาย เช่น พื้นที่เกษตรกรรม ชุมชนเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรม ล้วนเป็นตัวการสร้างมลภาวะ ซึ่งสามารถ

ปนเปื้อนในน้ำฝนและไหลลงมารวมกันในพื้นที่ชุ่มน้ำ ด้วยเหตุนี้การทำให้้ำสะอาดสามารถดื่มได้จึงต้องใช้ต้นทุนในการดำเนินงานสูง

ไม่เพียงแต่การปรับปรุงคุณภาพน้ำ ป่าบกและป่าชุ่มน้ำยังมีบทบาทสำคัญในวัฏจักรของน้ำของโลก วัฏจักรของแหล่งน้ำจืดซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต (ภาพ 3) ป่ามีนัยสำคัญต่อระดับปริมาณการระเหยและการคายน้ำสู่ชั้นบรรยากาศซึ่งหมุนเวียนกลับมาเป็นน้ำฝน นี่คือน้ำที่พืชปกคลุมดินอื่นๆ ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ เช่นเดียวกับป่าไม้ ด้วยเหตุนี้พื้นที่เกษตรกรรมจึงไม่สามารถทดแทนน้ำได้เช่นเดียวกับที่ป่าทำ

ทั้งในด้านการระเหย การคายน้ำ จึงมีผลต่อวัฏจักรของน้ำน้อยกว่าพื้นที่ป่า

สรุปแล้ว ป่าที่อยู่ในพื้นที่รับน้ำแสดงบทบาททั้งสองด้านคือ เป็นส่วนหนึ่งของวัฏจักรน้ำ และมีอิทธิพลต่อน้ำที่ไหลลงสู่พื้นที่รับน้ำและถูกเก็บไว้

ตัวอย่างเหล่านี้อธิบายให้เห็นว่า เหตุใดหลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการปกป้องรักษาป่าในพื้นที่รับน้ำ ในเรื่องของน้ำ เมืองนิวยอร์ก ลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างโรงงานบำบัดน้ำเสียประมาณ 4-6 พันล้านเหรียญสหรัฐ รวมต้นทุนในการบำรุงรักษารายปี) โดยการลงทุนซื้อที่ดินจำนวน 1 พันล้านเหรียญและกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำรวมถึงพื้นที่ป่า อีกตัวอย่าง เช่น เมืองบาเซล สวิสเซอร์แลนด์ บำบัดน้ำจากแม่น้ำไรน์ (Rhine) โดยให้น้ำไหลผ่านคลองเล็กๆ ผ่านพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งไหลซึมลงสู่ดินและถูกทำให้สะอาดโดยธรรมชาติ โดยไม่ต้องพึ่งวิธีการบำบัดน้ำ สำหรับในระดับชาติ การใช้ น้ำใต้ดินที่ยังไม่ได้รับการบำบัดส่วนใหญ่มาจากป่าในลุ่มน้ำ ช่วยประหยัดให้ประชากรชาวสวิส ประมาณ 64 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี¹⁰

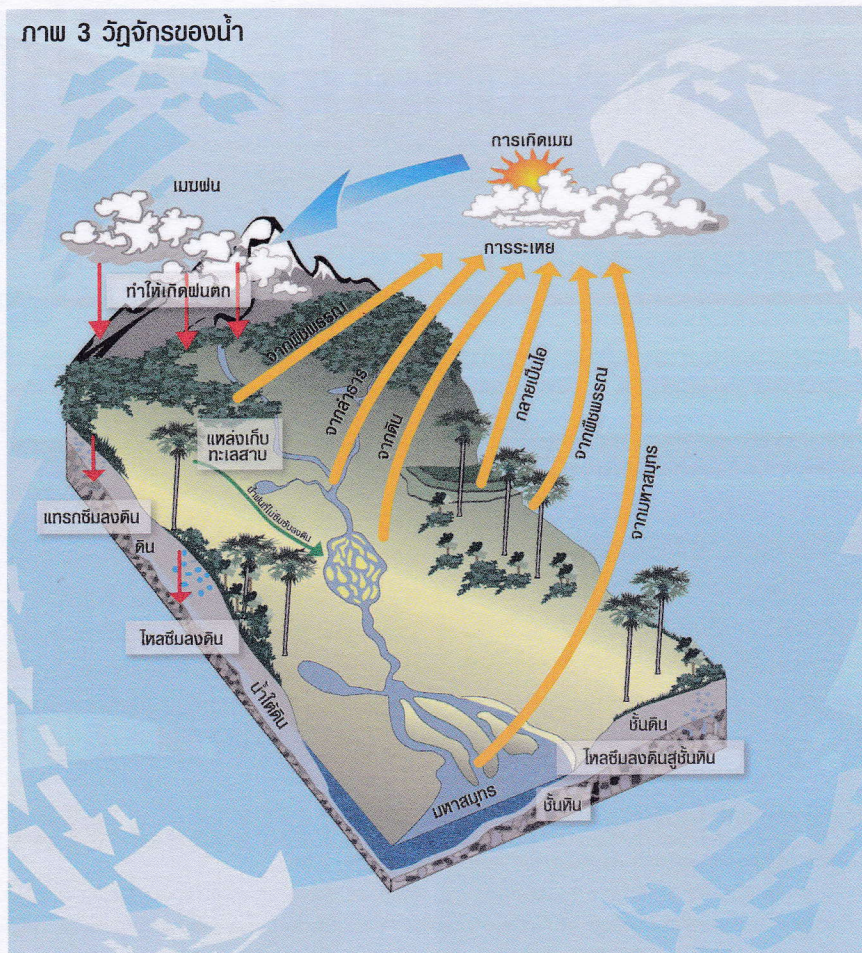
ไม้ไผ่ - ไม้ไต่กอ

กรีนบงก (Black wattle) ไม้พื้นเมืองของประเทศออสเตรเลียซึ่งมีการนำไปปลูกในหลายประเทศ เพื่อนำเนื้อไม้ไปใช้ประโยชน์ เนื่องจากมีลักษณะเป็นไม้โตเร็วและขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น แต่ภายหลังกลายเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่คุกคามพืชพื้นเมือง เนื่องจากเป็นพืชที่ต้องการน้ำมากและทำให้เกิดการสูญเสียน้ำเพื่อใช้ประโยชน์มากขึ้น ในประเทศแอฟริกาใต้พืชชนิดนี้เติบโตอย่างรวดเร็วจนเกิดการแทนที่พืชพรรณในธรรมชาติ การกำจัดพืชชนิดนี้ออกไป จึงเป็นการรักษาน้ำไว้ให้คงอยู่ ซึ่งสำคัญอย่างมากในประเทศที่ประสบภาวะขาดแคลนน้ำ¹¹

พื้นที่รับน้ำ ระบบลุ่มน้ำหรือ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

พื้นแผ่นดินที่น้ำฝน หิมะ หรือน้ำแข็ง ละลายจากภูเขามาสู่แหล่งน้ำ เช่น แม่น้ำ ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ หนองน้ำ และอื่นๆ พื้นที่รับน้ำ หมายรวมถึง แม่น้ำ ลำธาร ซึ่งพาน้ำจากผิวดิน ระบายสู่ลำคลองหรือทางน้ำไหล พื้นที่รับน้ำจึงทำหน้าที่เป็นทางน้ำไหลลงสู่ แหล่งน้ำ

ภาพ 3 วงจรของน้ำ

ป่าไม้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เราทราบถึงความสำคัญหนึ่งของป่าไม้คือการทำหน้าที่ในการเป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน มีการประเมินว่าการตัดไม้ทำลายป่าและการทำให้ป่าเสื่อมโทรม ทำให้มีการปลดปล่อยคาร์บอนสู่บรรยากาศร้อยละ 17-20 ของปริมาณก๊าซเรือนกระจก ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ^{12,13} เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน การปลดปล่อยนี้จะมากกว่าการปลดปล่อยคาร์บอนจากการใช้เชื้อเพลิงทั่วโลก¹² ดังนั้นการสูญเสียหรือความเสื่อมโทรมจึงเกิดเป็นสองเท่า เนื่องจากป่าดูดซับก๊าซ

คาร์บอนไดออกไซด์จากชั้นบรรยากาศและเก็บไว้

ในเวลาเดียวกันป่าไม้ยังมีส่วนช่วยในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น การฟื้นฟูป่าชายเลนและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการฟื้นฟูหรือสร้างป่าขึ้นมาใหม่ ทั้งหมดนี้ทำให้ระบบนิเวศสามารถปรับตัวและประชาชนสามารถรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

© istockphoto

การลดการปลดปล่อยคาร์บอนจากการตัดไม้ทำลายป่าและป่าเสื่อมโทรมในประเทศกำลังพัฒนา (REDD - Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation in Developing Countries)

เป็นความริเริ่มเพื่อให้การรับรองว่าป่าไม้มีบทบาทในฐานะแหล่งกักเก็บคาร์บอนและดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ วัตถุประสงค์ คือ เป็นกลไกการกระตุ้นทางการเงินเพื่อการอนุรักษ์การจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนและส่งเสริมให้ป่าไม้ทำหน้าที่เป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอน¹²

บทสรุป เกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำและป่าไม้

เอกสารฉบับนี้ พยายามที่จะอธิบายถึง

ป่าชุ่มน้ำและประโยชน์ที่ได้รับจากป่า ไม่ว่าจะ เป็นป่าชายเลน ป่าพรุ ป่าบึงน้ำจืด ทั้งใน ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การช่วยใน เรื่องการจัดการแหล่งน้ำจืด การให้บริการ ด้านต่างๆ จนถึงระดับโลกในการเป็นแหล่ง กักเก็บคาร์บอนที่ดี ถึงแม้เราจะทราบว่าป่าไม้ มีประโยชน์แต่ป่าไม้กลับยังถูกคุกคาม ทั้ง จากการพัฒนา การระบายน้ำออกจากพื้นที่ และการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ บทบาทของป่าไม้ในชีวิตของเรา ไม่ว่าจะ เป็น ป่าชุ่มน้ำหรือป่าแห้ง และทำไมจึงต้องดูแล

สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับป่า สิ่งที่สำคัญสำหรับชีวิต มนุษย์ ปริมาณน้ำจืดของโลกซึ่งขึ้นอยู่กับ พื้นที่ป่า รวมไปถึงคุณภาพน้ำ

บทบาทของป่าไม้มีความเกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำ เพราะมีความเชื่อมโยง กับระบบพื้นที่รับน้ำหรือลุ่มน้ำ การสูญเสีย หรือการเสื่อมโทรมของป่าไม้นั้นหมายถึง ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ชุ่มน้ำด้วยเช่นกัน เราไม่สามารถจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำโดยปราศจาก ป่าไม้ ไม่ว่าจะ เป็นป่าบกหรือป่าชุ่มน้ำ ต่างมี บทบาทต่อชีวิตของพวกเขา ทั้งเป็นแหล่งน้ำ

อาหาร เพื่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการ นันทนาการ และอื่นๆ อีกมากมาย

เราเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า กิจกรรมวันพื้นที่ชุ่มน้ำ ในปี พ.ศ. 2554 นี้ จะเป็นการสร้างโอกาสให้ เราหันกลับมามองความสำคัญของพื้นที่ป่าไม้ และประโยชน์ที่เราได้รับจากป่าไม้และรักษา ป่าไม้ไว้ เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ภาคอนุสัญญา ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำจะมีการเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่ มีความสำคัญในลักษณะนี้เป็นแรมซาร์ไซต์ เพื่อเป็นของขวัญในโอกาสที่อนุสัญญาฯ มี อายุครบ 40 ปี

ข้อมูลอ้างอิงและแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม

1. *Millennium Ecosystem Assessment Wetland Synthesis*. 2005.
2. Page, S., Hoscilo, A., Wosten, H., Jauhianen, J., Silvius, M., Rieley, J., Ritzema, H., Tansey, K., Graham, I., Vassander, H., and S. Limin (2009) *Restoration Ecology of lowland Tropical Peatlands in South-east Asia-Current knowledge and future research directions*. *Ecosystem* (2009) 12: 888-905
3. *World Atlas of Mangroves*. UNDP. 2010
4. *Global Biodiversity Outlook 3*. CBD. 2010
5. *In the front Line: shoreline protection and other ecosystem services from mangroves and coral reefs*. UNEP-WCMC.2006
6. *Global Forest Resources Assessment 2010: Key Finding*. FAO.
7. *The Nature Fix*. UNEP.
8. *Water, Wetlands and Forests. A review of Ecological, Economic and Policy Linkages*. CBD Technical Series No.47. 2009
9. *A Good Practice Guide: Drinking Water, Biodiversity and Development*. CBD.2010
10. *Nature for Water: Protecting water-related ecosystems for sustainable development*. UNECE.2005
11. Dye, P. and Jarman, C (2004). *Water use by black wattle (Acacia mearnsii) : Implications for the link between removal of invading trees and catchment streamflow response*. *South African Journal of Science* 100: 40-44.
12. *Simply REDD: CIFOR's guide to forests, climate change and REDD*. CIFOR. 2009.
13. *Forests: the green and REDD of Climate Change*. UN-DESA Policy Brief No.16. 2009.

จัดทำเผยแพร่โดย

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

60/1 ซอยพญาพัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2265 6636 โทรสาร 0 2265 6638

<http://chm-thai.onep.go.th>, <http://wetland.onep.go.th>

สงวนลิขสิทธิ์

2554 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การอ้างอิง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2554. *ป่าไม้ เพื่อน้ำและพื้นที่ชุ่มน้ำ*. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. 16 หน้า

พิมพ์ครั้งแรก

มกราคม 2554

ที่ปรึกษา

สิริกุล บรรพพงศ์

แปลและเรียบเรียงโดย

วัลลภ ปรีชามาตย์, อารีย์ วัฒนา ทูมมาเกิด

ออกแบบและจัดพิมพ์

บริษัท เอ็นไวร์ คอนเซ็ปต์ จำกัด

40 ปี

อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

Celebrating WWD2010 at the Parque Nacional Huatulco, an event supported by the Comisión Nacional de Areas Naturales Protegidas, Mexico

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 นับเป็นวันถือกำเนิดของอนุสัญญาแรมซาร์ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งรับรอง ณ เมืองแรมซาร์ สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน และวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 นี้เป็นโอกาสที่อนุสัญญามีอายุครบ 40 ปี ซึ่งเป็นข้อตกลงความร่วมมือระหว่างรัฐบาลระหว่างประเทศ ในความเป็นหนึ่งเดียวกันในการดูแลระบบนิเวศที่เรียกว่า พื้นที่ชุ่มน้ำ ในปี พ.ศ. 2540 อนุสัญญา เริ่มดำเนินกิจกรรมเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก โดยถือเป็นกิจกรรมประจำปี ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าร่วมการจัดกิจกรรมร่วมกัน

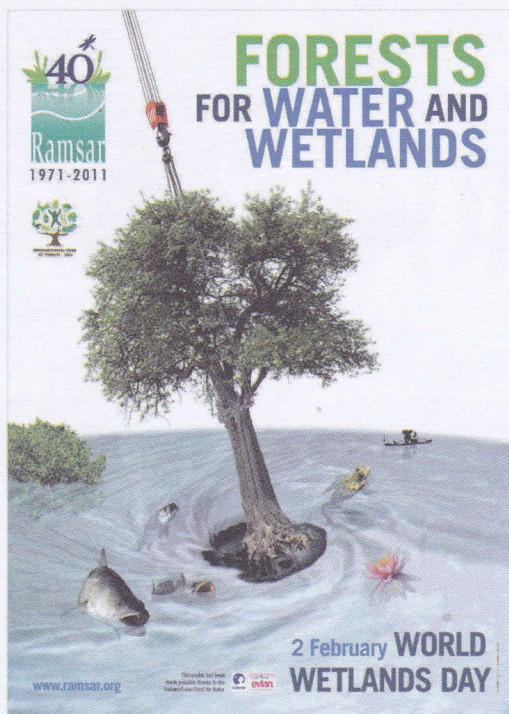
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกในปีนี้และตลอดทั้งปี จะเป็นช่วงเวลาที่คุณสนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำจะให้ความสำคัญต่อแรมซาร์ไซต์ โดยรักษาสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำและป้องกันความเสื่อมโทรมและการถูกทำลาย

สถานะปัจจุบันของอนุสัญญา

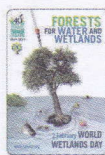
- มีภาคีอนุสัญญาฯ 160 ประเทศ
- แรมซาร์ไซต์ 1,904 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 1,162.5 ล้านไร่ - เครือข่ายพื้นที่คุ้มครองที่ใหญ่ที่สุดในโลก
- องค์การระหว่างประเทศที่เป็นพันธมิตรของอนุสัญญาฯ 5 หน่วย และสร้างความเข้มแข็งการดำเนินงานระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชน (Birdlife International, IUCN, IWMI, Wetland International, และ WWF)
- พัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar site)
- สนับสนุนแนวทางแก่ประเทศภาคีในระดับนโยบาย ผู้จัดการพื้นที่และระดับพื้นที่ในการดูแลรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันที่ 2 กุมภาพันธ์ของทุกปี เพื่อฉลองและอื่นๆ

หากท่านสนใจจะร่วมฉลอง 40 ปีอนุสัญญาฯ สามารถเยี่ยมชมเว็บไซต์ของเรา www.ramsar.org/40-Anniversary เพื่อดาวน์โหลดสัญลักษณ์ 40 ปีของอนุสัญญาฯ และติดตามว่าสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ และภาคีอนุสัญญาฯ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง

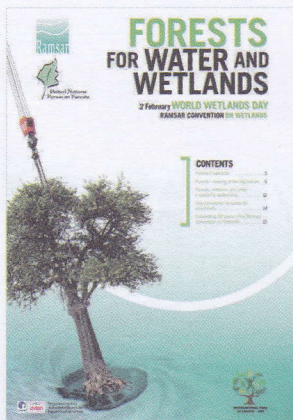
Ramsar's WWD 'Package' for 2011

Poster

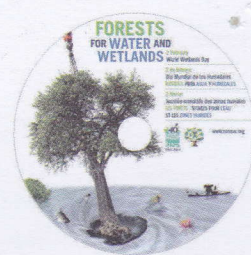
Sticker

Brochure

Do-it-yourself facemask for children

CD with all the WWD materials in high resolution

ข้อมูลเพิ่มเติม วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก : www.ramsar.org

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
 โทรศัพท์ 0 2265 6636 โทรสาร 0 2265 6638
<http://chm-thai.onep.go.th>, <http://wetland.onep.go.th>